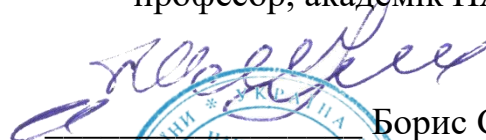

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Національний науковий центр
«Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННЦ «ІЕКВМ»,
доктор ветеринарних наук,
професор, академік НААН

Борис СТЕГНІЙ

«20» червня 2022 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ

**«Загальна паразитологія та гельмінтози
продуктивних і домашніх тварин»**

зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»
(освітнє, дослідницьке та прикладне спрямування)

Харків 2022

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Національний науковий центр
«Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННЦ «ІЕКВМ»,
доктор ветеринарних наук,
професор, академік НААН

Борис СТЕГНІЙ

«20» червня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

«Загальна паразитологія та гельмінтологія продуктивних і домашніх тварин»

Галузь знань:	21 «Ветеринарна медицина»
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Відділ	лабораторія ветеринарної санітарії та паразитології
Розробники:	Палій А.П., завідувач лабораторії, доктор ветеринарних наук, професор Богач Микола Володимирович, директор Одеської дослідної станції ННЦ «ІЕКВМ», доктор ветеринарних наук, професор

Харків 2022

ВСТУП

Мета: забезпечення аспірантів теоретичними та практичними знаннями паразитарних та інвазійних хвороб тварин для проведення комплексу ветеринарно-санітарних заходів, спрямованих на збереження здоров'я, підвищення продуктивності тварин та отримання від них високоякісної безпечної для споживання продукції.

Завдання: Основною метою вивчення дисципліни «Паразитологія та інвазовані хвороби тварин» є вивчення паразитичних організмів і викликаними ними захворювання у свійських і промислових тварин, та методи боротьби з цими організмами і профілактика захворювань. У процесі вивчення дисципліни вирішуються такі завдання:

- вивчити основні розділи ветеринарної паразитології, а саме:
- загальна паразитологія;
- ветеринарна гельмінтологія.

Згідно з вимогами освітньої-наукової програми здобувачі наукового ступеня повинні:

а) знати:

- Принципи профілактики паразитарних та інвазійних хвороб,.
- Принципи створення стійкого благополуччя усіх видів тварин, зокрема ВРХ, птиці, хутрових звірів, риб, тощо, ліквідація вогнищ збудників хвороб у доквіллі.

б) вміти:

- Проводити моніторинг паразитарних та інвазійних хвороб тварин.
- Ставити діагноз на інвазійні хвороби тварин.
- Диференціювати збудників хвороб.
- Проводити дослідження тварин та об'єктів довкілля.
- Розробляти та впроваджувати лікувально-профілактичні заходи за інвазійних хвороб тварин у господарствах різної форми власності.
- Володіти сучасними методами досліджень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин, 5 кредитів ЄКТС.

Опис навчальної дисципліни «Загальна паразитологія та гельмінтологія продуктивних і домашніх тварин»

«Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень»	
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії (PhD)
Галузь знань	21 «Ветеринарна медицина»
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Спеціалізація	–
Характеристика навчальної дисципліни	
Форма навчання	очна (денна), заочна
Вид	обов'язкова або вибіркова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
Форма навчання	очна (денна, вечірня), заочна
Рік підготовки (курс)	1
Семестр	2
Всього, год.	150
Лекційні заняття, год.	40
Практичні, семінарські заняття, год.	40
Лабораторні заняття, год.	-
Самостійна робота, год.	70
Іспит / залік, год.	
Протяжність тижнів	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Загальна паразитологія та гельмінтологія продуктивних і домашніх тварин»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	лабораторні	практичні	самостійна робота		лекції	лабораторні	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1 Загальна паразитологія										
Тема 1. Загальна паразитологія	22	6		6	10	22	6		6	10
Тема 2. Біологічні основи паразитології	22	6		6	10	22	6		6	10
Разом за змістовим модулем 1	44	12		12	20	44	12		12	20
Змістовий модуль 2. Ветеринарна гельмінтологія										
Тема 3. Загальні дані про гельмінтів та хвороби, які вони викликають.	22	6		6	10	22	6		6	10
Тема 4. Гельмінтози жуйних тварин	22	6		6	10	22	6		6	10
Тема 5. Гельмінтози коней, свиней	22	6		6	10	22	6		6	10
Тема 6. Гельмінтози м'ясоїдних тварин	18	4		4	10	18	4		4	10
Тема 7. Гельмінтози домашньої птиці, кролів, риб	22	6		6	10	22	6		6	10
Разом за змістовим модулем 2	106	28		28	50	106	28		28	50
Усього годин	150	40		40	70	150	40		40	70

3.ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«Загальна паразитологія та гельмінтологія продуктивних і домашніх тварин»**

3.1.ТЕМАТИКА І ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. **Ветеринарна паразитологія**

Тема 1. Загальна паразитологія.

Визначення і зміст ветеринарної паразитології, її місце серед клінічних і біологічних дисциплін ветеринарного циклу. Історична довідка про ветеринарну паразитологію та вітчизняні наукові школи.

Тема 2. Біологічні основи паразитології.

Визначення виду, популяції, біоценозу, паразитоценозу, симбіозу. Типи взаємовідносин організмів в природі. Визначення паразитизму, закони та рівні паразитизму. Систематика зоопаразитів. Функціональні та морфологічні адаптації зоопаразитів до хазяїв. Категорії хазяїв зоопаразитів. Взаємовідносини між паразитом і хазяїном.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. **Ветеринарна гельмінтологія**

Тема 3. Загальні дані про гельмінтів та хвороби, які вони викликають.

Визначення та зміст ветеринарної гельмінтології. Систематика гельмінтів. Епізоотологічна класифікація гельмінтозів. Патогенез та імунітет при гельмінтозах.

Тема 4. Гельмінтози жуйних тварин.

Трематодози (фасціольоз, дикроцеліоз, опісторхоз). Ларвальні та імагінальні цестодози (теніаринхоз-цистицеркоз бовісний, ехінококоз, ценуроз церебральний). Нематодози (стронгілятози, діктіокаулези).

Тема 5. Гельмінтози коней, свиней.

Цестодози коней (оксиуроз, параскаридоз). Нематодози, метастронгілези свиней (аскаридоз, трихуріоз).

Тема 6. Гельмінтози м'ясоїдних тварин.

Трематодози (опісторхоз). Цестодози (токсокароз, токсаскаридоз).

Тема 7. Гельмінтози домашньої птиці, кролів, риб.

Трематодози цестодози та нематодози птиці (аскаридіоз, поліморфоз). Трематодози та цестодози риб. Нематодози кролів.

3.2. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Локалізація основних паразитів у різних тварин (класифікація паразитів). Методи життєвої та посмертної діагностики гельмінтозів. Гельмінтоовоскопія(метод флотації, осадження, комбінований, нативного мазка.	8
2.	Гельмінтоларвоскопія (метод Вайди, Бермана, спрощений гельмінтоларвоскопічний метод). Гельмінтоскопія. Спецефічні діагностичні дослідження.Неповний та повний гельмінтолог-гічний розтин за К.І. Скрябіним.	8
3.	Фасціольоз тварин. Систематика, морфологія та біологія збудників фасціольозу. Методи діагностики фасціольозу та сучасні антигельмінтики.	8
4.	Дикроцеліоз. Морфологія та біологія збудника дикроцеліозу. Діагностика. Трематодоциди.	8
5.	Парамфістоматидози жуйних. Морфологія та біологія збудників парамфістоматозу і ліорхозу жуйних. Діагностика. Трематодоциди.	8

3.3. Теми лабораторних занять*

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

*Не передбачено навчальним планом

3.4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання № 1. Економічні збитки від паразитарних хвороб (14 годин)

План

1. Економічні збитки від паразитарних хвороб.
2. Завдання ветеринарної паразитології.

Список рекомендованої літератури

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М. Глобальна паразитологія. Київ: ДІА, 2014.
2. Законодавство України про ветеринарну медицину. Київ. 1999.
3. Артеменко Ю.Г. Ветеринарна паразитологія. Київ. 1998.
4. Шевцов О.О. Ветеринарна паразитологія. Київ. 1977.

Завдання № 2. Систематика паразитів. Ектопаразити. Ендопаразити (14 годин)

План

1. Систематика паразитів.
2. Локалізація паразитів.

Список рекомендованої літератури

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М. Глобальна паразитологія. Київ: ДІА, 2014.
2. Шевцов О.О. Ветеринарна паразитологія. Київ. 1977.
3. Дахно І.С., Дахно Ю.І. Екологічна гельмінтологія: навч. посіб. Суми. 2010. 210 с.
4. Манжос О.Ф., Панікар І.І., Антіпов А.А., Пивоварова І.В. Ветеринарна протозоологія. Навчальний посібник. – Біла Церква, 2018. – 211 с.

Завдання № 3. Прояв паразитарних хвороб (14 годин)

План

1. Прояв паразитарних хвороб: клінічний, субклінічний, латентний.
2. Паразитоносійство.

Список рекомендованої літератури

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М. Глобальна паразитологія. Київ: ДІА, 2014.
2. Пономар С.І., Гончаренко В.П., Соловйова Л.М. Довідник з диференціювання збудників інвазійних хвороб тварин: за ред. С.І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 327 с.

Завдання № 4. Основи морфології та біології цестод (14 годин)

План

1. Основи морфології цестод.
2. Основи біології цестод.

Список рекомендованої літератури

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М. Глобальна паразитологія. Київ: ДІА, 2014.

2. Приходько Ю.О., Пономар С.І., Мазанний О.В. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Біла Церква. 2011.

3. Пригодін А.В. Особливості поширення та заходи боротьби з основними паразитарними захворюваннями м'ясоїдних на території м. Донецька. авт. ... дис.канд.вет.наук.16.00.11. Харків. 2003. 17 с.

Завдання № 5. Основи морфології та біології нематод (14 годин)

План

1. Основи морфології нематод.
2. Основи біології нематод.

Список рекомендованої літератури

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М. Глобальна паразитологія. Київ: ДІА, 2014.

2. Луценко Л.И. Стронгилятози желудочно-кишечного тракта овец Лесостепной и степной зон Украины и совершенствование мер борьбы с ними. авт. ... дис. канд.вет.наук.03.00.19. Харків. 1984. 25 с.

4. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань.

1. Поняття про епізоотологію інвазійних хвороб.
2. Економічні збитки від паразитарних хвороб.
3. Завдання ветеринарної паразитології.
4. Гельмінтологічні методи досліджень.
5. Кількісні та якісні методи дослідження.
6. Патогенез та імунітет при гельмінтозах.
7. Оцінка проведення якості протигельмінтозних заходів. Екстенсефективність та інтенсефективність дегельмінтизації
8. Вимушена, профілактична, лікувальна та діагностична дегельмінтизації.
9. Загальна характеристика трематод. Фасціольоз тварин.
10. Загальна характеристика цестод. Цистицеркози тварин.
11. Ларвальні та імагінальні цестодози. Ехінококоз тварин.
12. Нематодози тварин (стронгілятози, діктіокаулези, телязиози, онхоцеркози).
13. Цестодози коней (оксиуроз, стронгілятози, парафіляріоз).
14. Загальна характеристика нематод. Аскаридатози тварин.
15. Аскариоз свиней і боротьба з ним в умовах неблагополучної ферми.
16. Нематодози, метастронгілези свиней. Трихінельоз.
17. Езофагостомоз свиней і боротьба з ним в умовах неблагополучної ферми.
18. Парамфістоматидози жуйних.
19. Парамфістоматидози жуйних. Дикроцеліоз.
20. Морфологічні особливості та цикл розвитку збудників опісторхозу м'ясоїдних.
21. Епізоотологічні дані та клінічні ознаки за неоаскарозу телят.

22. Опісторхоз м'ясоїдних.
23. Гіродактильоз риб.
24. Ехіностоматидози птиці.
25. Аноплоцефальози коней. Дипілідіоз м'ясоїдних.
26. Легеневі стронгілідози.
27. Монієзіоз, тізанієзіоз жуйних.
28. Філяріатози тварин.
29. Трематодози цестодози та нематодози птиці.
30. Трематодози та цестодози риб (диплостомоз, лігулідоз).
31. Нематодози (тріхостронгілез) кролів.
32. Гельмінтози овець і заходи боротьби з ними.
33. Організація лікувально-профілактичних заходів у боротьбі з нематодозами коней.

5. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовують нормативні документи, наочне обладнання, комп'ютерні програми з відповідним програмним забезпеченням, наочні стенди, презентації, каталоги нормативних документів, Закони України тощо.

6. Форми контролю

Поточне тестування; оцінка за самостійну роботу (презентація, доповідь); підсумкове письмове тестування, залік.

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

Список літератури.

1. Основна рекомендована література

1. Приходько Ю.О., Пономар С.І., Мазанний О.В. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Біла Церква. 2011.
2. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М. Глобальна паразитологія. Київ: ДІА, 2014.
3. Галатюк О.Є. Профілактика та лікування заразних хвороб коней. Житомир, 2009.
4. Шевцов О.О. Ветеринарна паразитологія. Київ. 1977.
5. Дахно І.С., Дахно Ю.І. Екологічна гельмінтологія: навч. Посіб. Суми. 2010. 210 с.
6. Богач М. В. Екологія паразитарних хвороб домашньої птиці: навчальний посібник / М. В. Богач, В. Г. Склярчук, О. Г. Манько, Ю. М. Данилейко. – Одеса: Освіта України, 2013. – 228 с.
7. Богач М.В. Інвазійні хвороби свійської птиці / М.В. Богач, А.В. Березовський, І.Л. Тараненко. – К.: Ветінформ, 2007. – 224 с.
8. Березовський А. В. Основні етапи розвитку виробництва антгельмінтних хіміотерапевтичних речовин / А. В. Березовський // Вісник зоології. – К., 2005. – Вип. 19. – Ч. 1. – С. 41–48.
9. Пономар С.І., Гончаренко В.П., Соловійова Л.М. Довідник з диференціювання збудників інвазійних хвороб тварин: за ред. С.І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 327 с.
10. Пономар С.І., Артеменко Л.П., Литвиненко О.П. Довідник з лабораторних методів діагностики інвазійних хвороб тварин: за ред. С.І. Пономаря. – Біла Церква, 2011. – 152 с.
11. Вербицький П.І., Достоєвський П.П., Бусол В.О. та ін. Довідник лікаря ветеринарної медицини. – К.: Урожай, 2004. – 1280 с.
12. Пономар С.І., Сорока Н.М., Антіпов А.А. Словник паразитологічних термінів у ветеринарній медицині. – Біла Церква, 2014. – 134 с.

1. Методичні вказівки

1. Методичні рекомендації «Лабораторна діагностика паразитарних захворювань м'ясоїдних тварин» Харків, 2006. 10 с.
2. Методичні рекомендації «Рекомендації з діагностики, лікування та заходів профілактики аноплогоцефаліозів овець та кіз» 2010. 20 с.

3. Методичні рекомендації «Рекомендації з діагностики, лікування та заходів профілактики цестодозів домашньої птиці» 2016. 12 с.
4. Методичні рекомендації «Комплекс заходів та засобів ліквідації нематодозно-еймеріозних інвазій курей (аскаридоз, гетеракоз, капіляріоз, еймеріоз)» 2012. 18 с.
5. Нематодозно-цестодозні інвазії курей в дрібнотоварних господарствах / Маршалкіна Т.В., Богач М.В., Євтушенко А.В., Темний М.В., Степанова Н.О. – Одеса, 2017. – 24 с.

3. Інформаційні ресурси

1. <http://agroua.net/animals/>
2. <http://www.konevodstvo.org/>
3. <http://konevodstvo.su/>
4. <http://www.horses.dp.ua/>
5. <http://www.kazequestrian.org/>
6. <http://www.milkua.info/uk/>
7. <http://kombikorm.com.ua/news/>
8. <http://www.ptahy.org.ua/>
9. <http://www.zverovodstvo.ru/>
10. <http://krolikovod.com/phpforum/>
- 11.1

9. Методичне забезпечення

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти, навчальні плани, підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

